

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Narratio, quàm mirabiliter Mariale Ernesti à direptione Suecorum ex parva
Pragæ parte A. 1648 fuerit ereptum. Caput XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

ter, & disponit omnia suaviter, fila quædam, & linearum ductus in hoc Libro conservando videre quilibet possit. Latum libri talis inventione, & multò magis conservatione *Ferdinandum Ernestum, III. ejus nominis Casarem*, gloriari insuper solitum accepimus: *Librum Arnesti totum à calce usq; ad pagellam ultimam semel atq; iterum se legendo absolvisse.*

Placebit forsitan scriptam de re tota Narrationem audire Sacerdotis nostri, qui, Typis Academicis eo tempore Præfectus, *Librum Arnesti* primus publici juris fecit. Hic rogatus, in hunc modum respondit.

Narratio, quàm mirabiliter
Mariale Ernesti à direptione Sueco-
rum ex parva Pragæ parte A, 1648.
fuerit ereptum,

CAPUT XX.

Testimoniũ
Præfeti Ty-
pographiæ
Soc. IESV de
Arnesti li-
bro.

Rofenses, olim potentes in Regno Dynastæ, famofam habebant Trebonæ Bibliothecam per trecentos & amplius annos, optimis cujusque ætatis authoribus, & Sanctorum Patrum, & plerumque in membrana, ut ea ferebant tempora, scriptis Codicibus, aliisque pretiosis, quæ ego met viderim, meisque manibus tractarim, raritatibus excultam; & cum temporibus impijs Zifscæ, monasteria, & eorum Bibliothecæ diripiebantur, comburebanturque, optimos quosque & selectiores inde Codices, magno pretio à prædonibus illis redimere soliti, in suam quoque illos Bibliothecam adscripsere. Hos inter erat unus talis membranaceus in folio Liber, Monachi alius pulchrâ manu scriptus, & alio subtiliori ab aliquo asterisca-

riscatus, correctusque, 150. Capitula, quasi totidem sermones, de Beatissima Virgine continens, stylo pro illa ætate satis nitido, affectu autem in Deiparam planè singulari, sinè nomine quidem Authoris, non tamen sinè Prefatione, ex qua sufficienter quoque colligi poterat. Author, cùm ibi diceretur esse filius Nobilis Militis (hodie diceremus Equestris Ordinis) de Pardubicz. Compactus erat in holosericum carulei, seu sapphirini coloris, crassitie trium digitorum, margine vivaciter inaurato, in asserculis, & clausuris, atque finalibus, ut adhuc apparebat, olim argenteis. Nihilominus Liber iste tam speciosus, pretiosusque, seu quòd aliæ raritates majores prævaluissent, seu quòd clausuris spoliatus in vili cumulo manuscriptorum Codicum illic jacuisset, seu quoque, quòd viri docti, Bibliothecam visitantes, oscitantiùs ac per transennam duntaxat aspexissent, quasi abjectus, aut propediem abijciendus, ducentos ferè annos inglorius delituit. Tandem, cùm Bibliotheca cum toto Dominio Trebonensi, ultimo Rosensium, Petro Wok, sinè liberis defuncto, jure filii ad Regem Bohemiæ devenisset, multis annis Domus Austriaca Trebonam, nunc Sorori Cecilia, nunc Serenissimo Archiduci Leopoldo, aut alijs usu fruendam concesserat, bibliothecam tamen sui proprii juris esse, & remanere volebat. Anno demum 1647. ratibus transferri Pragam, & sub novis novi Palatii ad Occidentem amplis altisque fornibus Sac. Cæsarea Majestas collocari, inque suos Ordines Authores dispe-
 sci imperavit; dispositam post coordinatamque suis ipsemet oculis lustrare, & encomio approbare non dubitavit. Regius hujus Bibliothecæ Præfectus fuit idem qui Regiorum Epheborum, Rev. Dominus Doctor Mathaus Mauchner, qui, pro suo singulari & eximio in me affectu, ut Regiam Bibliothecam perlustrarem, invitare, ac propemodum trahere dignatus fuit. Veni, vidi, tractavi, laudavi, stupui, & admiratus sum tot raritates, non minùs quàm antiquitates. Dum propè (vesper enim erat) fatigatus ab opere collustrandi cessarem, tum egomet, nescio quò casu, quòve instinctu, prædictum quoque librum inspiciendum accipio, pandò, partimque lego, partimque legere collaboro: placuit the-

Nera,

Arnestus filius
Arnesti
de Pardubicz.

ma, placuit methodus, placuit authoris erga Deiparam devotio, non displicuit stylus. Quæro autem ex Domino Bibliothecario: num, cujus esset authoris, titulo nihil indicante, ipse nōsset? Respondit: esse opus cujusdam (sed nesciebat nominare) *Archiepiscopi Pragensis in Beatissimam Virginem* multum, ut fama ferret, devoti. Illico mihi nomen incidit *Arnesti*, de quo Glacij sepulto cum ego illi mira illa saxorum fragmenta, nec non Deiparæ visionem recensuissem, facile arbitrio acquievit; cumque vicissim quædam alia, Glacenses Canonicos concernentia, in eadem illa Bibliotheca superesse retulisset, memetipsum in arrepta opinione, nec immeritò (quis enim, post tot à *Ziska* Regni & Cænobiorum ruinas, authentica super tali monocodice, cujus exemplar nullibi exstaret, requirat adhuc documenta?) confirmavi. Itaque gaudio exsiliens Regius Bibliothecarius, tanquam eruto thesauro, Regiæ & Cæsareæ Majestati cognomine *Ernesto* (siquidem in tota DEI Ecclesia usquam constat, ab ullo *Ernesto* quid simile de Diva Virgine editum, & quidem Archiepiscopo Pragensi) è vestigio ad Sac. Cæs. Regiamque Majestatem, boni non minus libri, quàm nuntij bajulus, festinans rem exponit, utque sub suis auspicijs illum transcribi, recudique clementissimè jubeat, velitque, non minus persuadet feliciter, quàm suadebat ferventer. Itaque, prout mihi cum prædicto Regio Bibliothecario convenerat, A. 1647. in Octobri vocatus fui ad Audientiam; ubi contra Reversales, quòd eundem numero librum, integrum & indemnem velim post finitam impressionem ad regiam illam Bibliothecam referre (prout etiam & Reversales dedi, & exemplar Regiæ Cæsareæq; Majestati postea per *P. Moretum* restitutum fuit) traditum est mihi ad manus originale, ac unicum illud exemplar: quod ubi non sinè gaudio domum detulisset, quòd me tamen firmitus in vestigio crediti Authoris firmarem, tria omnino prius probarum genera volui experiri:

Primò, omnes illos, quos ibi Pragæ in Bibliotheca habueram tam in papyris, quàm in membranis Manuscriptos veteres, Postillantes, Homiliarios, Sermocinatores rerum, pervolvi, num
for-

Augustis.
Cesar Ferd.
III. jubet
Mariale
Librū Typis
vulgari.

Nota: jam in
Bibliothecis
manuscriptis
plura inventa
esse Exempla-
ria hujus ipsius
libri.

fortè simile in eis thema, stylum, methodum, corpus invenirem, & nihil invèni.

Secundò, *R. P. Georgium Ferum*, virum incredibilis lectio-
nis, & memoriæ (de quo fortè non injuriâ posset simile quid
dici, quod de S. Hieronymo ejus ætate: neminem facilè ex anti-
quis MM. SS. sacris Authoribus fuisse, quem P. Ferus ignorâset)
præbato ei Codice consului, & ipse, eo perlecto, nullius alterius,
quàm *Ernesti* esse sibi quoque videri affirmavit.

S. I.

Tertiò, *R. P. Georgium Bohaty*, virum in veteribus Manu-
scriptis exercitatum, qui in Collegio Glacensi Rectorem ege-
rit, & non levem aliàs istius VEN. Episcopi, in nostro illic Tem-
plo tumulati, notitiam habuerit, præbato ei similiter Codice
consului, & ipse mihi eodem profus modo, quo R. P. Ferus re-
spondit, insuperque, ut est in omnibus suis functionibus vir per-
quam accuratus, serius, & punctualis, collato Characterè mar-
ginis ad Textum, hunc quidem alicujus (ut est in ejus vita) eo
tempore Canonici Regularis Monasterij Glacensis; illum autem
ipsius Authoris Episcopi, & Correctoris non improbaliter fuit
opinatus.

Nota

Postquam & alij censuissent opus esse *Ernesti*, accinxi me ad
Codicem seriùs transcribendum, post quoque typis evulgandum.
Itaque consilio semper cum *R. P. Bohaty* communicato, ut ama-
nuensibus per partes relinqui posset, dissiimus Codicem in qua-
tuor partes; quarum duas priores, unà cum vita ejusdem, quam
ex antiqua Capituli Pragensis manuscripta Bibliotheca, à sub-
scripto ibi Domino Decano impetraveram, transcribendas, ex
sua particulari pietate, & universis serviendi studio, ipsèmet *R. P.*
Bohaty assumpsit, & eleganter, mundèque pro prælo transcripsit.
Duas alteras partes, duo quidam nostri Scholares, sed in parva
parte ad S. Nicolaum Magistri, cum illas transcribere cœpissent,
A. 1648. adhuc, in fausto illo Mense Julio, apud sese in cubicu-
lis neglectim habuerunt. Vide verò totius rei seriem: cum re-
perto in illa Regia Bibliotheca isto *Ernesti* Codice denarrâsem,
Domino Bibliothecario, qualiter, quoties, in *Ernesti* sepulchrali

faxo quidquam novi seu liquoris, seu fragminis compareat, in-
 fausti id esse omnis in *Regnum Bohemia* soleat, quamvis aliàs de-
 invento Codice esset laetus, nescio tamen quâ incestitiâ Cor mihi
 tunc contristante, quasi subridendo subtexuerim: *En, invento,*
qui tam diu latuit, hoc quoq; Codice Ernestino, quid si id ipsum foret
Patria omen in malum? Applausit risu D. Bibliothecarius, ego
 quoque memet risu explosi. Ecce tamen quid fit? ex improvise
 nocte illâ 25. Julij Königsmarck Suecus Parvam Pragæ Partem
 occupat, spoliat, captivat, prædatur, &c. Dum Domus Professa
 nostra diripitur, duo quoque illi Magistri, omnibus suis reculis
 in cubiculis relictis, sub tecto metu ad templum confugiunt, de
 concreditis sibi membranarum nihil memores, nihil felliciti. Inte-
 rim toto illo triduo per discursantes Suecos omnes eorum char-
 tæ & litteræ in cubiculis suisque deque disijciuntur, dilacerantur,
 diripiuntur, nemine ullo memore de *Ernesto*. Ego quoque (quis
 enim aliter putasset?) credidi esse deperditas; cum interim,
 divino procul dubio ejusdem *Arnesti* admonitu, R. P. *Matthias*
ab Asselt Domus Professæ tunc incola, interno spiritu vehemen-
 ti impulsus, post aliquot continuatos deprædationis dies, visurus
 quid Sueci in cubiculis reliquissent, hem dispersas quoque in illis
 duorum sub tecto Magistrorum cubiculis, hæc membranarum, vi-
 ginti duas circiter phylas, agnoscit, elevat, colligit, componit,
 quodque in Domo Professæ perinde tutò manere eas non posse
 crederet, ut est vir valde perspicax & serius, ipsi adhuc Cæsareo
 Judici, credo, aut Primati Parvæ Urbis Pragensis, tanquam spe-
 ciale Regni Thesaurum, ideòque, dum Deus eos à Suecis libe-
 raret, vel in propria eorum Curia asservandas commendat, & in
 eorum manibus derelinquit. Optimum consilium, habuit opti-
 mum eventum. Repulso enim ab antiqua Urbe hoste, & com-
 mercio cum Parvo-partensibus iterum concessio, prima mihi, &
 Patri ab *Asselt* cura fuit, membranarum recipere, transcriptionem
 proficere, & maturare impressionem. Interim autem *Suecus Kö-*
nigsmarck, ut omnia alia, ita & illam Trebonensem Bibliotheca-
 sam, usque ad ultimum folium navibus impositam, Pragâ in Sa-

Servatur mi-
 rabiliter Ar-
 nesti Liber.

xoniam abstulit : adeoque ex tota Bibliotheca Regia *unicui iste Liber V. Ernesti* unice, per me, imò non per me, sed per sese ipsum, est in Patria mirabiliter conservatus.

Hucusque Narratio Sacerdotis Nostri, qui Typographiæ Academicæ præfuit, & primus *VEN. Ernesti librum* edidit in lucē.

Nota singularē DEI providentiā: perditā universā Bibliothecā, unus Ernesti liber servatur in Patria.

An probabiliter fatis Arnestus pro Authore Libri, Marialis vulgò appellati, haberi possit ac debeat?

CAPUT XXI.

P *Salterium de Laudibus Beatissima Virginis, sive Expositio nominum ejus* (hic enim verus germanusque Libri titulus est, quem Typographi Pragenses *Mariale* vocaverunt) Liber, inquam, ille omni sacrā profanāque eruditione,

Differentiā de Authore libri Marialis.

plenissimus, arcanis sacrarum litterarum sensibus ac sententijs illustris, tenerrimo in DEI Matrem amore conceptus ac effusus, à doctis juxtā & indoctis, unā eadēque sententiā *Arnesto*, velut Authori, apud nos tribuitur. Reperi tamen duos tresve eruditos viros dubitantes, quorum judicium, ut propius cognoscerem, per litteras, quibus niterentur argumentis, elicere multo studio sum conatus. Dividam in sectiones disputatiunculam hanc, gratiā claritatis.

§. I. Argumenta eorum, qui negant Arnestum pro Authore Marialis Libri habendum esse.

A Junt r. magnam in hoc *Mariali Libro*, & Narratione illā *Littera 1667. 24. Junij.* mira-